

Say: 7793
Tarih: 01.04.2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy** tarafından Anayasanın 98'nci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Murat ÇEPNİ

İzmir Milletvekili

Türkiye'de, tarım alanları, korunması gereken doğa ve kültür varlıkları, tarihi alanlar, ormanlar, kıyılar, demokratik toplum kuruluşlarının, bilim insanlarının itirazlarına rağmen ranta dayalı projelerle talan edilmektedir. Bu projeler, doğal ortamı, ekolojik sistemi ve yaşam alanlarını yok eden projelerdir. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yapılması planlanan "Ege Turizm Merkezi-Çeşme Projesi" de kamuoyunda tartışmaları beraberinde getiren bu kapsamda bir projedir.

24 Ocak 2020 tarihinde Cumhurbaşkanı Kararı ile Çeşme Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi kapsamında Urla ve Çeşme'de toplam 511 parsel için acele kamulaştırma kararı verilmiş, gösterilen tepkiler sonucunda acele kamulaştırma kararı kaldırılmıştı. Proje 16 bin 624 hektar alanı kapsamaktadır. Çevreci ve yeşille barışık olduğu iddia edilen projede; golf sahaları, futbol sahaları, restoranlar, olimpiik sporlar için tesisler, kültür ve sanat merkezleri, yat limanları, termal merkez ve sağlık turizmüne yönelik tesisler, oteller, temapark yapılacaktır. 16 bin hektarın üzerinde bir alanda ormanlar ve kıyılar tümüyle halkın kullanımına kapatılacaktır.

Yörede, korunması gereken 6 adet endemik, 10 adet nadir, 3 adet CITES, 1 tane hem nadir hem de CITES bitkisel türler mevcuttur. Ege Bölgesi sırtlanın ve karakulağın yaşadığı nadir alanlardan birisidir. Akdeniz Fokunun korunması için belirlenen beş öncelikli alan arasındadır.

Bölgenin toprak yapısı, özelliği ve kalitesi, tarıma elverişlidir. Proje alanında; zeytincilik, bağcılık, sebze meyve üretimi yapılmaktadır. Ürünlerden, Sakız Enginarı, Çeşme Sakızı, Çeşme Anasonu markalaşmış, Çeşme Kavunu coğrafi işaret almıştır.

Proje için; Çeşme ve Urla ilçelerinde yer alan Doğal Sit Alanının koruma statüsü, Nitelikli Doğal Koruma Alanı iken Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanına dönüştürülerek, sit statüsü düşürülmüştür. Projenin kamuoyunda kabul görmesi amacıyla ideal

umhuriyet köyü ve gastronomi ky tarzında temalı köylerin hayata geçirileceği açıklanmıştır.

Projenin bölgede büyük yapılaşmaya yol açacağı, doğa tahribatına neden olacağı ve su kıtlığı yaratacağı gerekçesiyle; TMMOB, İzmir Barosu, İzmir Tabip Odası, EGEEP ve vatandaşlar tarafından İzmir eşme Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesinin sınırlarının yeniden belirlenmesine ilişkin Cumhurbaşkanı Kararı'na yönelik yürütmenin durdurulması ve iptaline ilişkin dava açılmıştır. Davanın bilirkişi raporu 28 Mart 2022 yayınlanmıştır. Raporda, projenin pek çok açıdan kamu yararına uygun olmadığı, henüz bozulmayan son kıyı alanlarından biri olan bölgede, su varlıklarına, tarım ve orman alanlarına, doğal (flora, fauna, ekosistemler) ve kültürel varlıklara telafisi imkansız zararlar vereceği belirtilmiştir. Raporun ana başlıkları řu şekildedir:

Bilirkişi Kurulu, sınır belirleme raporunun, bu alanın sınırları, büyüklüğü ve kapsayacağı alan vb. konularla ilgili olarak son derece yetersiz, hiçbir ciddi bilimsel araştırma ve çalışmaya dayanmayan, ilgili kurum ve kuruluşların görüşlerini hiçbir şekilde değerlendirmeye almayan, yzeyssel bir belge olduğu görüşündedir.

eşme Yarımadası'nda 16 bin hektarın üzerinde bir alan tümüyle halka kapalı, giriş ıkışları denetim altına alınmış, kamuya kapalı gated communities/kapalı site benzeri alanlar haline dönüşecektir. Bu alanlardaki yetkilerin tümünün tek bir Bakanlığa aktarılmasının rasyoneli anlaşılamamaktadır. Bölgedeki koruma alanlarının korunması, işletilmesi, sürdürülebilirliğinin sağlanması konusunda uzmanlaşmış kamu kurum ve kuruluşlarının yetkilerinin bu alanlarda hiçbir uzmanlığı olmayan tek bir bakanlığa devredilmesinin gerekçesinin ne olduğunu anlamak olanaklı değildir.

evre Düzeni Planının Plan açıklama raporunda eşme'de 2025 yılında yazlık nüfus hariç olmak üzere 70 bin kişilik nüfus kabul yapılmıştır. Kapsam Belirleme Raporuna göre günlük en fazla 100 bin kişiye hizmet verilmesi öngörülmektedir. Nüfusun artması, korunması gereken pek çok hassas bölgenin bulunduğu bu alan için tehdit edici düzeydedir.

Bölge sahip olduğu bitki, kuş, deniz memelileri varlığı ile önemli Doğa Alanı (DA) olarak tescil edilmiş, Akdeniz fokunun korunacağı beş öncelikli alan içerisinde yerini almış, büyük bir kısmına karadan ulaşımı olmayan, doğal peyzajın henüz bozulmadığı son kıyı alanlarından biridir. Proje ekosisteme zarar verecektir.

İklim değişikliğinin olumsuz etkileri ile daha da azalması beklenen eşme-Karaburun bölgesi yerüstü ve yeraltı su kaynakları, eşme KTKGB'nin getireceği ek nüfus, turizm ve altyapı tesisleri ile konutların getireceği ek su ihtiyacını karşılamak için yetersizdir. Dolayısıyla, yerüstü ve yeraltı suları miktar ve kalite problemlerine ek baskılar getirecek ve sorunların katlanarak artmasına neden olacaktır.

Proje, eşme ilçesinin en önemli iki içme suyu kaynağından biri olan Alaçatı Kutlu Aktaş Barajı'nın su toplama havzası ve koruma alanlarının büyük bir bölümünü içine almaktadır. Baraj için hem su miktarı hem de su kalitesi açısından önemli risklere ve olumsuzluklara sebep olacaktır.

eşme KTKGB alanının kuzey bölgesi (Ildır bölgesi) eşme ilçesinin en önemli iki içme suyu kaynağından biri olan Ildır yeraltı suyu kaynaklarının su havzalarını ve beslenme bölgelerini içine almaktadır. İçme suyu temini için kullanılan Ildır yeraltı suyu kaynakları, İçme-Kullanma Suyu Havzalarının Korunmasına Dair Yönetmelik ve Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik kapsamında tedbirler alınarak korunmalıdır. Planlarda, termal turizm yer almaktadır. Jeotermal su kaynaklarının sondajı, kullanımı, deşarjı veya reenjeksiyonu süreçleri uygun standartlarda yapılmadığı durumlarda alıcı ortamın kalitesini olumsuz yönde etkileyerek çevresel sorunlara yol açmaktadırlar.

Golf sahalarının ihtiyaç duyduğu sulama suyunun bölgedeki yerüstü ve yeraltı sularından temin edilmesi yoluna gidilmesi mevcut durumda bile kısıtlı olan su kaynakları üzerinde önemli riskler oluşturacaktır. Golf sahalarının bakımları için kullanılan kimyasal gübre ve tarım ilaçları yerüstü suyu, yeraltı suyu ve toprak kirliliği riski oluşturmaktadır. Golf sahalarının sulama suyu ihtiyacının mevcut yerleşimler ve turizm tesislerinin atık sularının atık su arıtma tesislerinde arıtılarak elde edileceğini öngörülmektedir. Atıksu arıtma tesislerinde arıtılan suların fiziksel, kimyasal ve biyolojik özelliklerinin standartları sağlamadığı durumlarda çevresel ve insan sağlığı açısından riskler oluşabilmektedir.

Proje alanında 1 adet 1. derece, 2 adet 2. Derece, 5 adet 3. derece olmak üzere toplam 20 adet arkeolojik sit alanı bulunmaktadır. Dolayısıyla henüz araştırma yapılmamış olan kısımlarda yeni arkeolojik alanların saptanma olasılığı yüksektir. Bu arkeolojik alanların kültür mirası açısından değeri tescilli olanlardan daha az değildir ve optimum seviyede korunmalıdır.

Bu bağlamda;

- 1- İzmir Çeşme Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesinin sınırlarının yeniden belirlenmesine ilişkin Cumhurbaşkanlığı Kararı'na yönelik yürütmenin durdurulması ve iptaline ilişkin açılan davanın bilirkişi raporu Bakanlığınız tarafından incelenmiş midir?
- 2- Anayasaya, yasalara ve Türkiye'nin taraf olduğu Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi'ne aykırı olan bu projenin yapımında neden ısrar edilmektedir?
- 3- Ege Turizm Merkezi Çeşme Projesinin kamu yararına uygun olmadığı, henüz bozulmayan son kıyı alanlarından biri olan bölgede, su varlıklarına, tarım ve orman alanlarına, doğal (flora, fauna, ekosistemler) ve kültürel varlıklara telafisi imkansız zararlar vereceği iddiaları için araştırmanız olmuş mudur?
- 4- Projenin hayata geçirilmesi durumunda, proje alanındaki kamu mülkiyetlerin satılacağı ve İzmir'in kentleşme sorunlarını daha da derinleştireceği iddialarına ilişkin açıklamanız olacak mıdır?
- 5- Çeşme Projesi neden bilimsel dayanaktan yoksun olarak hazırlanmıştır? Bu konuda demokratik toplum kuruluşları ile neden işbirliği yapılmamaktadır? Çeşme Yarımadasının coğrafi konumuna uygun, tarihi ve kültürel alanları ve doğal kaynakları korunarak doğa ile uyumlu turizm türleri neden uygulamaya konulmamaktadır?
- 6- Çeşme Projesi için hangi yerli ve yabancı firmalarla iş birliği yapılacaktır? Proje için ne kadar yabancı sermaye öngörülmektedir?
- 7- Projenin, Kutlu Aktaş Barajına, Ildır Kaynaklarına vereceği zararlar neden dikkate alınmamaktadır. Mevcut yeraltı ve üstü su varlıklarının korunması nasıl sağlanacaktır?
- 8- Projenin yörede yetişen ürünlere vereceği zararlar nasıl engellenecektir? Geçimini tarım ve hayvancılıkla sağlayan yöre halkının mağduriyetleri nasıl giderilecektir?
- 9- Büyük bölümü kamuya ait olan proje alanının, yöre halkının kullanımına kapatılacak olması, eşitlik ilkesine ve insan haklarına aykırı değil midir?
- 10- Bakanlığınızın süreci açık, şeffaf katılım ile yürütmekte olduğunu söylemesine karşın; bilgilendirme toplantılarına neden muhalifler ve demokratik kitle örgütlerinin katılımları sağlanmamaktadır?